

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313402 Recerca i Intervenció Psicosocial	OT	0	1

Professor/a de contacte

Nom: Beatriz San Román Sobrino

Correu electrònic: Beatriz.SanRoman@uab.cat

Equip docent

José Luis Lalueza Sazatornil

Vicent Borrás Català

Jenny Cubells Serra

Marisela Montenegro Montenegro Martinez

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Prerequisits

No hi ha prerequisits específics.

Objectius

- 1- Conèixer els conceptes fonamentals que caracteritzen els àmbits d'estudi: Estudis culturals i minories i Estudis de gènere en el camp psicosocial
- 2- Analitzar els marcs jurídics actuals que regeixen aquests àmbits
- 3- Identificar les polítiques i programes d'intervenció més adequats en aquests àmbits
- 4- Conèixer les eines de diagnòstic, implantació i avaluació en projectes d'intervenció en aquests àmbits

Competències

- Defensar arguments i justificar una idea amb claredat i precisió, duna manera apropiada al context, valorant les aportacions d'altres persones
- Identificar, relacionar i aplicar conceptes, teories i perspectives en l'abordatge teoricopràctic de la realitat psicosocial
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit
- Seleccionar, dissenyar, adaptar i aplicar instruments de descripció i diagnòstic de fenòmens i problemàtiques psicosocials que contribueixin al desenvolupament i a l'avaluació de plans i programes d'intervenció psicosocial.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca
- Treballar en equip i generar sinergies en entorns de treball amb diverses persones que treballen de manera coordinada i col·laborativa

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar investigacions concretes dels àmbits estudiats: Estudis culturals i minories i relacions de gènere i intervenció social
2. Defensar arguments i justificar una idea amb claredat i precisió, d'una manera apropiada al context, valorant les aportacions d'altres persones
3. Descriure diferents marcs teòrics i pràctics dels àmbits de la intervenció psicosocial: Estudis culturals i minories i relacions de gènere i intervenció social
4. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom o autodirigit
5. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca
6. Treballar en equip i generar sinergies en entorns de treball amb diverses persones que treballen de manera coordinada i col·laborativa

Continguts

- 1- Estudis culturals i minories, conceptes bàsics: inclusió / exclusió, cohesió social, convivència i models d'integració.
- 2- Estudis culturals i minories: marcs jurídics que regeixen el camp de la convivència i la ciutadania.
- 3- Estudis culturals i minories: plans territorials i plans específics dirigits a minories socials i culturals.
- 4- Relacions de gènere i intervenció social: perspectiva de gènere en les intervencions psicosocials. Cultura i patriarcat. Violències de gènere.
- 5- Relacions de gènere i intervenció psicosocial: polítiques que regeixen el camp de la igualtat de gènere
- 6- Relacions de gènere i intervenció psicosocial: plans de prevenció i atenció de les problemàtiques associades a les relacions de gènere

Sessions:

- 2018-09-17: Presentació del Mòdul. Beatriz San Román.
2018-09-19: Diferències culturals i construcció d'identitat. José Luis Lalueza.
2018-10-03: Ciutadania i immigració. Marisela Montenegro.
2018-10-17: Interseccionalitat i anàlisi de la intervenció social. Marisela Montenegro.
2018-10-31: Racialització, etnicitat, orígens. Beatriz San Román.
2018-11-14: Famílies LGBTI. Vicent Borràs.
2018-11-28: Polítiques i activismes LGTBI. Docent convidada.
2018-12-12: La perspectiva de gènere en la intervenció psicosocial. Jenny Cubells.

Metodologia

La metodologia consisteix en 5 tipus d'activitat:

- Classes magistrals: sessions de classes teòriques amb tot el grup on el docent desenvolupa les perspectives i els elements teòrics de les temàtiques de l'assignatura
- Seminaris: sessions de seminari amb tot el grup on el docent conjuntament amb la participació dels estudiants, treballen casos d'anàlisi i intervenció psicosocial en els àmbits de l'assignatura: minories i relacions de gènere
- Tutories: atenció personalitzada als estudiants a partir dels dubtes, ja sigui en relació a les classes o en relació a les lectures o treballs que realitzen al llarg del curs
- Elaboració de treballs: supervisió del procés d'elaboració dels treballs per a cadascun dels àmbits
- Activitats d'autoaprenentatge: lectura d'articles i informes d'interès i estudi personal

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe magistral	20	0,8	3, 5
Seminari	17,5	0,7	2, 4, 6
Tipus: Supervisades			
Elaboració de treballs	27,5	1,1	1
Tutories	10	0,4	2, 6
Tipus: Autònomes			
Estudi Personal	35	1,4	4
Lectura d'articles/informes d'interès	40	1,6	1, 4

Avaluació

Mòdul superat: El mòdul es considerarà superat si l'estudiant obté una nota mitjana superior a 5 en el conjunt de les proves d'avaluació.

Avaluable: Es considerarà Avaluable l'estudiant que hagi presentat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior 40% del total del mòdul.

No avaluable: Es considerarà No avaluable el fet que encara que l'estudiant hagi presentat varies proves el pes total en relació amb el conjunt del mòdul sigui inferior al 40%.

Reavaluació: No hi ha reavaluació

Pautes d'avaluació de la Facultat de Psicologia: http://www.uab.cat/doc/DOC_avaluaciotitulacions1819

Activitats d'avaluació

El mòdul s'avaluarà mitjançant 2 Evidències d'aprenentatge (realitzades entre 3-4 persones) i un informe d'aprenentatge del mòdul pel TFM:

- Ev1: Estudi i reflexió a partir dels conceptes treballats a les classes i lectures sobre les temàtiques de convivència i/o inclusió social de minories ètniques o immigració a partir d'un article (2500 - 3000 paraules). (40%)
- Ev2: Disseny de material audiovisual orientat a la prevenció i/o intervenció contra la violència de gènere. (40%)
- Ev3: Informe d'aprenentatge del mòdul pel TFM: Informe sobre l'aplicació del mòdul al procés del TFM, corregit pel tutor/a de l'estudiant seguint les directrius de qui coordina el mòdul. (20%)

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
EV1. Entrega treball 1	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6
EV2. Entrega treball 2	40%	0	0	1, 2, 4, 5, 6

Bibliografia

Bibliografia bàsica:

1- Estudis culturals i minories:

Agrela, Belén. (2004). La acción social y las mujeres inmigrantes. ¿Hacia unos modelos de intervención? *Portuaria* 4, 31-42.

Blanch, Antonio (2004). La inmigración como problema: un análisis de las prácticas discursivas de la población autóctona. *Papers* 74, 175-201.

Berry, J. W. (2001). A Psychology of Immigration. *Journal of Social Issues*, 57:3, 615-631.

Bruner, J.S. (1991). *Actos de significado. Más allá de la revolución cognitiva*. Madrid: Alianza.

Bruner, J. (2008). Culture and Mind: Their Fruitful Incommensurability. *Ethos*, Vol 36(1): 29-45.

Cole, M. (1999). *Psicología Cultural*. Madrid: Morata.

Crespo, I.; Rubio, R.; López C. & Padrós, M. (2012). Lenguaje social, identidad e inclusión escolar en el discurso de los maestros. *Cultura & Educación* 24(2), 163-175.

De la Mata, M. L. & Cubero, M. (2003). Cultural Psychology: Approaches to the study of the relationship between mind and culture. *Infancia y Aprendizaje*, 26 (2), 181-199

Greenfield, P.M. & Cocking, R.R. (Eds.) (1994): *Cross-cultural Roots of Minority Child Development*. Hillsdale. LEA.

Hedegaard, M. (2009). Children's development from a cultural-historical approach: children's activity in everyday local settings as foundation for their development. *Mind Culture and Activity*, 16: 1. 149-168

Institut Diversitas (2009). *MANUAL [ANTI]RUMORS*. Material pedagògic per a combatre rumors i estereotips fonamentats en la diversitat cultural.

Laluzza, J. L. (2012). Modelos psicológicos para la explicación de la diversidad cultural. *Cultura & Educación* 24(2), 149-162.

Laluzza, J. L. & Crespo, I. (2009). Voices in the "Gypsy Developmental Project". *Mind, Culture & Activity*. 16:3, 263-280

Lurbe, Kàtia y Santamaría, Enrique (2007). Entre (nos)otros... o la necesidad de re-pensar la construcción de las alteridades en contextos migratorios. *Papers* 85, 57-69.

Mora, Belvy y Montenegro, Marisela (2009). Fronteras internas, cuerpos marcados y experiencia de fuera de lugar. Las migraciones internacionales bajo las actuales lógicas de explotación y exclusión del capitalismo global. *Athenea Digital* 15, 1-19.

Nilsson, M. & Nocon, H. (Eds.) (2005). *School of Tomorrow. Developing Expansive Learning Environments*. Berna: Peter Lang.

Ogbu, J.U. (1994): From Cultural Differences to Differences in Cultural frame of Reference. In P.M. Greenfield & R.R. Cocking (Eds.) (1994): *Cross-cultural Roots of Minority Child Development* (365-391). Hillsdale. LEA.

Rogoff B. (2003): *The Cultural Nature of Human Development*. Oxford University Press.

Valsiner, J. (2009). Cultural Psychology Today: Innovations and Oversights. *Culture & Psychology*, Vol. 15(1), 5-39.

Verkuyten & de Wolf (2002). Being, feeling and doing: Discourses and ethnic self-definitions among minority group members. *Culture & Psychology*, Vol 8 (4), 371-399.

Wenger, E. (2001): *Comunidades de práctica. Aprendizaje, significado e identidad*. Barcelona: Paidós.

Wertsch, J.V. (1991). *Voices of the mind : a sociocultural approach to mediated action*. London: Harvester Wheatsheaf.

Wertsch, J.V. (2002). *Voices of collective remembering*. Cambridge: Cambridge University Press.

Webs:

<http://undiaalsuddebadalona.wordpress.com/la-pel%C2%B7licula/>

<http://bcnantirumors.cat/>

2- Relacions de gènere e intervenció social:

Bibliografia bàsica sobre teoria de gènere:

Friedan, Betty (1965). «Cap. 1. El problema que no tiene nombre» y «Cap. XII. La deshumanización progresiva. Los confortables campos de concentración». En: *La mística de la feminidad*. Barcelona: Sagitario. P. 29-46 y P. 315-344. 1963.

López, Irene (2007). "El enfoque de género en la intervención psicosocial" Edición de Cruz Roja.

Millet, Kate (1973). «2. Teoría de la política sexual». En: *Política sexual*. México: Aguilar. P. 31-77. 1969.

Rubin, Gayle (1986). «El tráfico de mujeres. Notas sobre la "economía política" del sexo». *Nueva Antropología*, Vol. VIII, 30. P. 95-145. 1975

Scott, Joan W. (1996). "El género. Una categoría útil para el análisis histórico". A: Lamas, Marta (comp) *El género. La construcción cultural de la diferenci sexual*. Mexico: PUEG. P. 265-302. 1986.

Stolcke, Verena (2004). "La mujer es puro cuento. La cultura del género" *Estudios Feministas*, Florianópolis, 12(2): 264, maio-agosto/2004.

Pujal i Llombart, Margot & Mora, Enrico (2013) Trabajo, dolor y su diagnóstico psicosocial de género. Un ejemplo. *Universitas Psychologica*, 12(4), 1181-1193. Doi: 10.11144/Javeriana.UPSY12-4.dtyd. Indicador 2005-2012 SJR: 0,38, Cites per doc: 0,5, Total cites: 91

Pujal i Llombart, Margot i Mora, Enrico (en revisió) Vulnerabilidades de género, cronificación del dolor y transformación psicosocial de la experiencia corporal. "Revista de Saude Publica". 2014.

Pujal, Margot i Amigot, Patricia (2010) El binarismo de género como dispositivo de poder social, corporal y subjetivo *Quaderns de Psicologia*. Vol 12, 2, Monografía: Desigualtats de gènere en temps "d'igualtat": mirades des de dins i fora de la psicologia.

Pujal, Margot i Garcia Dauder, Silvia (2010) Hacia una psicología más igualitaria i transdisciplinar *Quaderns de Psicologia*. Vol 12, 2, Monografía: Desigualtats de gènere en temps "d'igualtat": mirades des de dins i fora de la psicologia.

Velasco, Sara (2009): *Sexos, Género y Salud*. Madrid: Minerva Ediciones.

Bibliografia complementaria sobre teoria de gènere:

Butler, Judith (2001): *El género en disputa. El feminismo y la subversión de la identidad*. Madrid: Cátedra. 1990.

Butler, Judith (2001): *Mecanismos psíquicos del poder: teorías sobre la sujeción*. Madrid: Cátedra. 1997.

Butler, Judith (2001): «La cuestión de la transformación social», en: Elisabeth Beck-Gensheim, Judith Butler y Lidia Puigvert. Mujeres y transformaciones sociales. Barcelona: El Roure.

Foucault, Michel. (1976): Histoire de la sexualité, I: La volonté de savoir. Paris: Gallimard.

Foucault, Michel (1979): Microfísica del poder. Madrid: La piqueta.

McRobbie, Angela (2007): «Top Girls», Cultural Studies, Vol. 21 (4-5), 718-37.

Miqueo, Consuelo, et al. (eds.) (2001): Perspectivas de género en salud. Fundamentos científicos y socioprofesionales de diferencias sexuales no previstas. Madrid: Minerva Ediciones.

Rose, Nicolas (2001): «The politics of life itself», Theory, culture and society, Vol.18, 1-30.

Wittig, Monique (2004). "El pensamiento heterosexual". A: El pensamiento heterosexual y otros ensayos". Barcelona: Egalés. 45-57. 1980.

Bibliografía sobre violència de gènere

Cubells, J; Calsamiglia, P. (2013) La construcción de subjetividades por parte del sistema jurídico en el abordaje de la violencia de género. Prisma Social: revista de ciencias sociales N° 11, 2013 p.p: 205-259.

Cubells, J; Calsamiglia, A; Albertín, P. (2010) El ejercicio profesional en el abordaje de la violencia de género en el ámbito jurídico-penal: un análisis psicosocial. Anales de Psicología. Vol. 26 N° 2, 2010. p.p: 369-377.

Cubells, J; Calsamiglia, A; Albertín, P. (2010) Sistema y subjetividad: la invisibilización de las diferencias entre las mujeres víctimas de violencia machista. Quaderns de Psicologia. Vol. 12 N° 2, 2010. p.p: 195-207

Cubells, J; Calsamiglia, A; Albertín, P. (2010) Una aproximación psicosocial a la valoración sobre la Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de medidas de protección integral contra la violencia de género.

Larrauri, E. (2007) Criminología crítica y violencia de género. Editorial Trotta. Madrid.

Bodelón, E. (2012) Violencia de género y las respuestas de los sistemas penales. Ediciones Didot. Universidad de Barcelona.